

EBELİK VE TOPLUMSAL CİNSİYET: 2000–2025 YILLARI ARASINDA YAPILAN YAYINLARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

MIDWIFERY AND GENDER: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF PUBLICATIONS BETWEEN 2000 AND 2025

Remziye GÜLTEPE

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü,
rgultepe@comu.edu.tr
Çanakkale / Türkiye
ORCID: 0000-0002-3706-7255

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ebelik ve toplumsal cinsiyet kavramlarının birlikte ele alındığı bilimsel yayınları bibliyometrik yöntemlerle incelemektir. Ebelik mesleğinin kadın emeği, toplumsal cinsiyet rolleri, güç dinamikleri ve bakım etiği bağlamında nasıl temsil edildiği literatür üzerinden değerlendirilmiştir. Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilen veriler, belirlenen dâhil etme ve dışlama kriterleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Çalışmada, ebelik ve toplumsal cinsiyet konulu yayınların yıllara göre yayın eğilimleri, ülkelere göre dağılım ve anahtar kelime sıklıkları incelenmiştir. Yayınların yıllar içinde artış gösterdiği, en çok Brezilya, Güney Afrika ve Amerika Birleşik Devletlerinde bu konuda yayın üretildiği ve en çok yayın yapan araştırmacının Fonseca Rosa Maria Godoy Serpa Da olarak öne çıktığı, Universidade De Sao Paulo'nun bu alandaki en çok yayın yapan kuruluş olduğu belirlenmiştir. Anahtar kelime analizleri ise ebelik mesleğinin toplumsal cinsiyet rolleri, kadın sağlığı ve cinsiyet eşitliği gibi kavramlarla sıklıkla ilişkilendirildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, ebelik ve toplumsal cinsiyet ilişkisini ele alan çalışmaların artırılması gerektiği ve bu alandaki akademik üretimin, hem mesleğin güçlenmesine hem de toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sunacağı vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ebelik, Toplumsal Cinsiyet, Bibliyometrik Analiz, Kadın Sağlığı

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the scientific publications in which midwifery and gender concepts are discussed together using bibliometric methods. How the midwifery profession is represented in the context of women's labour, gender roles, power dynamics and care ethics was evaluated through the literature. The data obtained from the Web of Science Core Collection database were evaluated in line with the inclusion and exclusion criteria. In the study, the publication trends of publications on midwifery and gender by years, distribution by countries and keyword frequencies were analysed. It was determined that the publications increased over the years, the most publications were produced in Brazil, South Africa and the United States of America, the researcher who published the most publications was Fonseca Rosa Maria Godoy Serpa Da, and Universidade De Sao Paulo was the institution that published the most publications in this

field. Keyword analyses show that the midwifery profession is frequently associated with concepts such as gender roles, women's health and gender equality. In conclusion, it is emphasised that studies on the relationship between midwifery and gender should be increased and academic production in this field will contribute to both the strengthening of the profession and gender equality.

Keywords: Midwifery, Gender, Bibliometric Analysis, Women's Health

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet, bireylerin biyolojik cinsiyetlerinden bağımsız olarak toplum tarafından yüklenen roller, beklentiler ve normlarla şekillenen sosyal bir kavramdır (Bourret ve ark., 2023). Kadın emeğinin görünürlüğü, bakım hizmetlerinin değeri ve profesyonel meslek kimliklerinin oluşumu gibi pek çok alanda toplumsal cinsiyetin etkisi hissedilmektedir (Davies & Hanna, 2020; Walsh, 2016). Ebelik mesleği, tarihsel kökenleri itibarıyla kadınla özdeşleşmiş, bakım ve doğumla ilişkili olduğu için sıklıkla “kadına ait” bir alan olarak konumlandırılmıştır. Bu bağlamda, ebelik mesleği yalnızca sağlık hizmetlerinin bir parçası olmakla kalmayıp aynı zamanda toplumsal cinsiyet ilişkilerinin yansıdığı bir alan hâline gelmiştir (Mattison ve ark., 2020; Likis & King, 2020).

Cinsiyet eşitliği, sağlık hizmetlerinin sunumunda ve özellikle ebelik pratiğinde kritik bir rol oynamaktadır (Muluneh ve ark., 2022). Ebelerin, doğum sürecinde ve sonrası dönemde sağladıkları bakım, sadece bireylerin sağlık durumunu değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet dinamiklerini de şekillendirir (Filby ve ark., 2016; Mattison ve ark., 2022; Yılmaz ve ark., 2021). Ebelik, kadınların sağlık ve doğurganlık haklarını savunmak, bu süreçte yaşananları anlamak ve bu alandaki politikalara etki etmek için önemli bir zemin sunar (Berkery ve ark., 2014). Bu bağlamda, kadınların sağlık hizmetlerine erişiminde yaşanan eşitsizlikler, cinsiyet eşitliğini sağlamada engeller oluşturmakta ve bu engellerin aşılması, sadece bireysel değil toplumsal düzeyde de önemli kazanımlar getirmektedir (Mattison ve ark., 2021; Renfrew ve ark., 2019).

Ebelik alanındaki kadın çalışanların sayısındaki artış, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında bir fırsat sunmaktadır. Kadın ebelerin hemşirelik, psikolojik destek ve doğum öncesi ve sonrası eğitim gibi alanlarda gösterdikleri performans, eşitlikçi bir sağlık sistemi için gereklidir (Mattison ve ark., 2022; Arias ve ark., 2021). Bunun yanı sıra, cinsiyet eşitliğinin sağlanması, hem kadınların sağlık hizmetleri üzerindeki karar alma güçlerini artırmakla kalmaz, aynı zamanda erkek ebelerin de mesleklerinde cinsiyet kalıplarını kırma çabalarını destekler (Vogel ve ark., 2022). Sonuç olarak, cinsiyet eşitliği, ebelik pratiğinin kalitesini artıracak, tüm bireylerin sağlık ve yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyecektir (Filby ve ark., 2016; Zeidenstein, 2007; Ali, 2023).

Son yıllarda sağlık alanında yapılan toplumsal cinsiyet temelli araştırmaların artması, ebelik disiplininin de bu bağlamda değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Ebelik ve toplumsal cinsiyet kavramlarının kesişiminde yapılan çalışmalar; meslekî kimlik, güç ilişkileri, ataerkil yapılar, kadın emeği ve bakım politikaları gibi çeşitli boyutlarda ele alınmaktadır (Wren ve ark., 2016; Lopes ve ark., 2015; Vitale ve ark., 2020). Ancak bu alandaki bilimsel üretimin gelişimi, yönelimi ve dağılımı üzerine sistematik bir inceleme yapılması, mevcut bilgi birikiminin değerlendirilmesi ve gelecek araştırmalara yön verilmesi açısından önem arz etmektedir (Anderson ve ark., 2023; Hashemzadeh ve ark., 2021).

Bibliyometrik analizler, belirli bir konuya ilişkin bilimsel yayınların sayısal olarak incelenmesini sağlayan, eğilimleri, işbirliklerini ve araştırma alanlarının evrimini ortaya koyan güçlü yöntemlerdir. (Zupic & Cater, 2015).

Literatürde doğrudan ebelik ve toplumsal cinsiyet konusunda gerçekleştirilen bir bibliyometrik analize rastlanılamamıştır. Bu durum ebelik ve toplumsal cinsiyet alanında bütüncül bir bibliyometrik analize ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu nedenle bu araştırmada bibliyometrik analiz yapılarak, ebelik ve toplumsal cinsiyet alanında gerçekleştirilen çalışmaların genel eğiliminin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma kapsamında aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir:

- 1- Ebelik ve toplumsal cinsiyet ile ilgili yayınların ve atıf sayılarının yıllara göre dağılımı nedir?
- 2- Ebelik ve toplumsal cinsiyet ile ilgili en çok yayın yapan yazarlar kimlerdir?
- 3- Ebelik ve toplumsal cinsiyet ile ilgili en çok yayın yapılan kuruluşlar hangileridir?
- 4- Ebelik ve toplumsal cinsiyet ile ilgili en çok yayın yapılan ülkeler hangileridir?
- 6- Ebelik ve toplumsal cinsiyet ile ilgili en çok yayın yapılan dergiler hangileridir?
- 7- Ebelik ve toplumsal cinsiyet üzerine en çok araştırma yapılan çalışma alanları hangileridir?
- 8- Ebelik ve toplumsal cinsiyet ile ilgili makalelerde en çok kullanılan anahtar kelimeler hangileridir?

Bu çalışmada, “ebelik” ve “toplumsal cinsiyet” temalı yayınların son 25 yıllık süreçteki gelişimi bibliyometrik açıdan değerlendirilmektedir. Bu yönüyle çalışma, ebelik ve toplumsal cinsiyet literatürüne hem yapısal bir bakış sunmakta hem de gelecekteki araştırmalara ışık tutmayı hedeflemektedir.

YÖNTEM

Bu araştırma, “ebelik” ve “toplumsal cinsiyet” kavramlarının kesişiminde yer alan bilimsel yayınların eğilimlerini ve dağılımını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilen bibliyometrik bir incelemedir. Bibliyometrik analiz yöntemi, belirli bir konuya ilişkin yayınların nicel özelliklerini ortaya koymak için kullanılır ve alan yazındaki gelişmeleri sistematik bir biçimde değerlendirmeye olanak sağlar (Zupic & Cater, 2015).

Veri Kaynağı ve Kapsam

Çalışmanın verileri, alanın kapsamlı ve yüksek etki faktörlü indekslerini içeren Web of Science (WoS) Core Collection veri tabanından 25 Mart- 15 Nisan 2025 tarihinde elde edilmiştir. Tarama, 2000–2025 yılları arasını kapsayacak şekilde yapılmıştır. Bu dönem, ebelik ve toplumsal cinsiyet konularında akademik ilginin arttığı bir zaman aralığı olması açısından özellikle seçilmiştir.

Tarama Stratejisi

Veri tabanı taramasında başlık (title), özet (abstract) ve anahtar kelime (keywords) alanlarında şu terimler kullanılmıştır: Ebelik için; “midwifery”, “midwife”, “maternal care”, “childbirth support”, Toplumsal cinsiyet için; “gender”, “gender roles”, “gender identity”, “feminism”, “women’s work”, Sorgularda sadece İngilizce yayınlar dikkate alınmış ve konu bütünlüğü bozulmaması amacıyla tam metin erişimi sağlanabilen kayıtlar tercih edilmiştir.

Dâhil Etme ve Dışlama Kriterleri

Dâhil Edilen Yayınlar:

- 2000–2025 arasında yayımlanmış,
- Ebelik ve toplumsal cinsiyet temalı,
- Makale türünde olan,
- İngilizce dilinde yayımlanmış yayınlar.

Hariç Tutulanlar:

- Derleme, kitap bölümü, editöryal notlar, kısa bildirimler, mektup türündeki yazılar,
- Konu dışı sağlık alanı yayınları (örneğin yalnızca obstetrik teknik içerikli),
- Tam metnine erişilemeyen yayınlar.

Analiz sonucunda 1311 makaleye ulaşılmıştır.

Veri Analizi

Elde edilen yayınlar Excel ortamına aktarılmış, veri temizliği ve analiz süreci şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

- Yinelenen kayıtlar ve eksik bilgiler elenmiştir.
- Anahtar kelimeler küçük harfe çevrilerek noktalama işaretlerinden arındırılmıştır.
- Yıllara, ülkelere, anahtar kelimelere göre sınıflandırmalar yapılmıştır.
- Frekans ve dağılım analizleri yapılmış, bulgular grafiklerle desteklenmiştir.

Veri görselleştirmeleri ve tablolar Microsoft Excel programı kullanılarak oluşturulmuştur. Ayrıca araştırmada verilerin analizi ve görselleştirilmesi için WoS veri tabanı grafiklerinden de yararlanılmıştır.

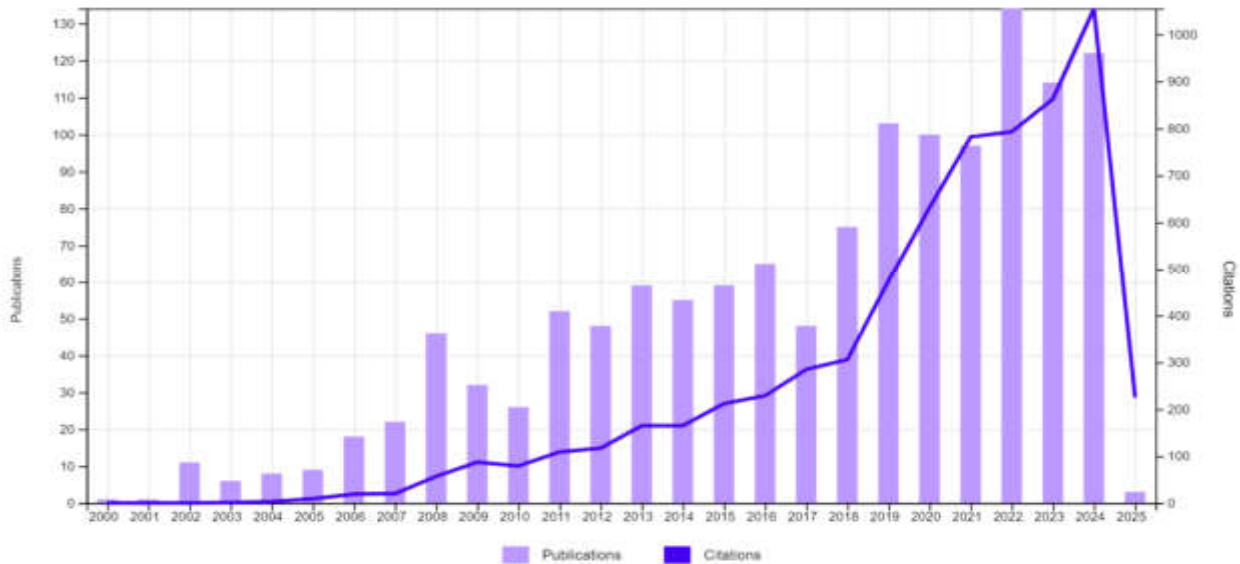
BULGULAR

Bu bölümde, 2000–2025 yılları arasında yayımlanmış olan “ebelik” ve “toplumsal cinsiyet” temalı bilimsel yayınlara ilişkin bibliyometrik bulgular sunulmaktadır. Analizler, yıllara göre yayın ve atıf eğilimi, en çok yayın yapan yazarlar, ülkelere göre yayın dağılımı, en çok yayın yapan kuruluşlar, en çok yayın yapan dergiler ve kullanılan anahtar kelimelerin sıklığı başlıkları altında yapılandırılmıştır.

3.1. Yıllara Göre Yayın ve Atıf Eğilimi

İncelenen dönem boyunca yayın sayısında dalgalı bir artış gözlemlenmiştir. Özellikle 2018 sonrası dönemde yayın sayısında nispi bir artış olduğu görülmektedir. Bulgular incelendiğinde toplam 1314 yayın ve 6301 atıf yapıldığı, yayın başına ortalama atıf sayısının ise 5.09 olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca en fazla yayının 134 çalışma ile 2022 yılında gerçekleştiği ve en fazla atıfın ise 1055 atıfı 2024 yılında yapıldığı görülmüştür (Şekil 1).

Şekil 1. Yıllara Göre Yayın ve Atıf Sayısı

Bu dağılım, ebelik mesleğinin toplumsal cinsiyet perspektifiyle ele alınmasının giderek daha fazla akademik ilgi gördüğünü göstermektedir.

3.2. En Çok Yayın Yapan Yazarlar

Ebelik ve toplumsal cinsiyet konusunda en çok yayın yapan yazarlar Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. En çok yayın yapan yazarlar (ilk 10)

Yazar	Yayın Sayısı	Yüzde
Fonseca Rosa Maria Godoy Serpa Da	11	0.837
Veras Maria Amelia De Sousa Mascena	7	0.533
Dourado Ines	6	0.457
Costa Angelo Brandelli	5	0.381
Kim Jh	5	0.381
Kim Ys	5	0.381
Magno Laio	5	0.381
Santos Manoel Antonio Dos	5	0.381
Sperandei Sandro	5	0.381
Aquino Estela M L	4	0.304

Ebelik ve toplumsal cinsiyet konusunda en fazla çalışma 11 yayınlı Fonseca Rosa Maria Godoy Serpa Da tarafından gerçekleştirilmiştir. Ardından en fazla yayın Veras Maria Amelia De Sousa Mascena (7) ve Dourado Ines (6) tarafından gerçekleştirilmiştir.

3.3. Ülkelere Göre Yayın Dağılımı

Ebelik ve toplumsal cinsiyet konusunda en çok yayın yapılan ülkeler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. En çok yayın yapan ülkeler

Ülkeler	Yayın Sayısı	Yüzde
Brazil	261	19.863
South Africa	111	8.447
USA	79	6.012
South Korea	76	5.784
Spain	56	4.262
Colombia	43	3.272
Mexico	28	2.131
Chile	26	1.979
Argentina	24	1.826
Peoples R China	24	1.826

Yayınlar farklı ülkelerden araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. En fazla yayına sahip ülkeler arasında Brezilya, Güney Afrika ve ABD gibi ülkeler yer almaktadır. Bu durum, bu ülkelerde toplumsal cinsiyet temelli sağlık araştırmalarının daha sistematik yürütüldüğüne işaret etmektedir.

3.4. En Çok Yayın Yapan Kuruluşlar

Ebelik ve toplumsal cinsiyet konusuna dair en çok yayın yapılan kuruluşlara Tablo 3’de yer verilmiştir.

Tablo 3. En çok yayın yapan kuruluşlar

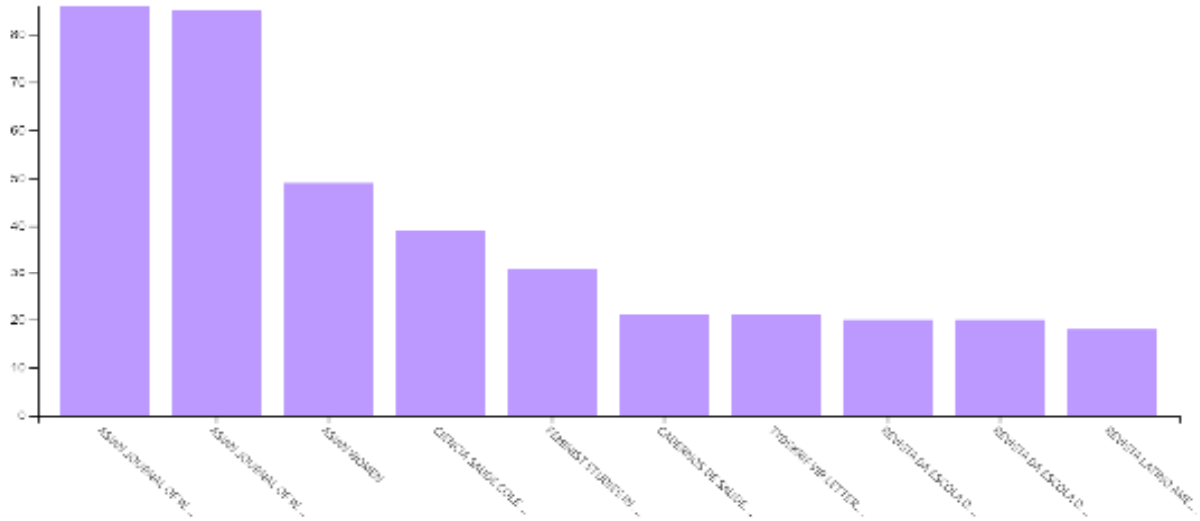
Kuruluş	Yayın Sayısı	Yüzde
Universidade De Sao Paulo	64	4.871
Fundacao Oswaldo Cruz	31	2.359
Universidade Federal Da Bahia	28	2.131
University Of Pretoria	24	1.826
University Of South Africa	24	1.826
Universidade Federal Do Rio Grande Do Sul	22	1.674
Universidade Do Estado Do Rio De Janeiro	19	1.446
Stellenbosch University	15	1.142
Universidade Estadual De Campinas	14	1.065
Universidade Federal De Sao Paulo	13	0.989

Ebelik ve toplumsal cinsiyet konusuna dair en fazla çalışma 64 yayınlı Universidade De Sao Paulo kurumunca gerçekleştirilmiştir. Universidade De Sao Paulo, toplam yayınların %4,871’ini gerçekleştirmiştir. Ardından en fazla yayın Fundacao Oswaldo Cruz (31, %2,359), Universidade Federal Da Bahia (28, %2,131) tarafından gerçekleştirilmiştir.

3.5. En Çok Yayın Yapan Dergiler

Ebelik ve toplumsal cinsiyet konusunda en çok yayın yapılan dergilere Şekil 2’de yer verilmiştir.

Şekil 2. En çok yayın yapılan dergiler

Ebelik ve toplumsal cinsiyete dair en çok yayın yapılan dergiler incelendiğinde; Asian Journal of Women S Studies bu alanda önde gelen dergilerden biri olarak öne çıkmaktadır.

3.6. En Çok Araştırma Yapılan Çalışma Alanları

Ebelik ve toplumsal cinsiyet konusunda en çok araştırma yapılan çalışma alanlarına Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. En çok araştırma yapılan çalışma alanları

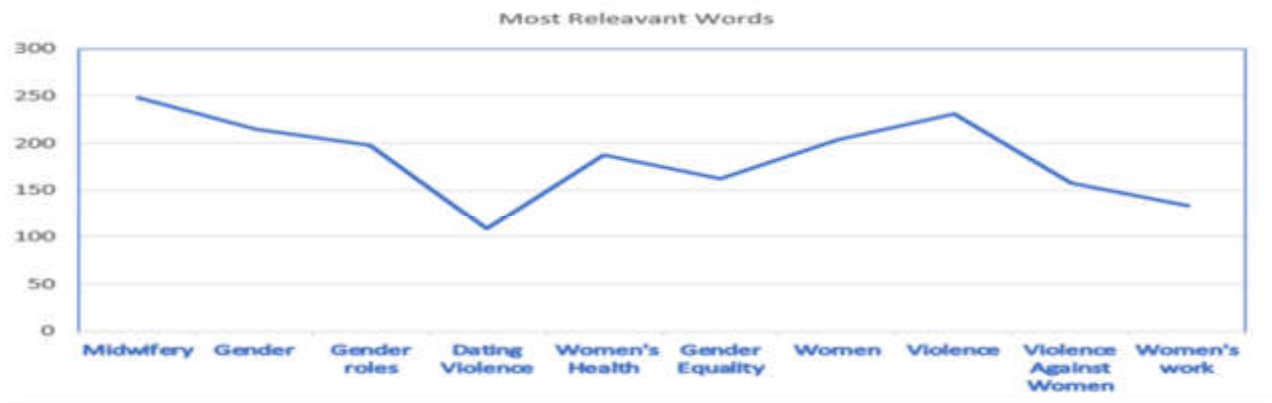
Çalışma Alanı	Yayın Sayısı	Yüzde
Psikoloji	310	23.592
Edebiyat	251	19.102
Sosyoloji	242	18.417
Davranış Bilimleri	183	13.927
Kadın Çalışmaları	175	13.318
Sosyal Bilimler Diğer Konular	163	12.405
Kamu Çevre Mesleki Sağlık	160	12.177
Sağlık Bilimleri Hizmetleri	134	10.198
Hemşirelik	105	7.991
Pediyatri	92	7.002

Araştırma verileri incelendiğinde, ebeklik ve toplumsal cinsiyet üzerine yapılan araştırmaların %23,60'ı psikoloji, %19,10'u edebiyat ve %18,41'i ise sosyoloji alanında gerçekleştirilmektedir. Bu dağılım, ebeklik ve toplumsal cinsiyet çalışmalarının disiplinler arası bir yapıda olduğunu ve özellikle psikoloji alanında yoğunlaştığını göstermektedir.

3.7. En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler

Analiz edilen yayınlarda en sık tercih edilen anahtar kelimeler “midwifery-ebelik” ve “gender-toplumsal cinsiyet” olmuştur. Diğer anahtar kelimeler ise kadına yönelik şiddet (violence against women), toplumsal cinsiyet rolleri (gender roles), flört şiddeti (dating violence), kadın sağlığı (women's health), cinsiyet eşitliği (gender equality), cinsiyet rolleri (gender roles), kadın (woman) ve şiddet (violence) gibi kavramlarla ilişkilidir.

Şekil 3. En çok kullanılan anahtar kelimeler

TARTIŞMA

Bu çalışmada, 2000–2025 yılları arasında yayımlanan “ebelik” ve “toplumsal cinsiyet” temalı akademik yayınlar bibliyometrik açıdan incelenmiştir. Literatürde ebeklik ve toplumsal cinsiyetin birlikte ele alınarak bibliyometrik olarak incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu alandaki boşluk çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

Çalışmadan elde edilen bulgular, bu alandaki akademik üretimin sınırlı ancak giderek artan bir ivme kazandığını göstermektedir. Özellikle son on yılda ebeklik mesleği ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkilerin daha görünür hâle geldiği ve özellikle 2022 yılında en yüksek sayıya ulaştığı ifade edilebilir. Bu durum, dünya genelinde toplumsal cinsiyet eşitliği söylemlerinin sağlık sistemlerine daha fazla entegre edilmesiyle ilişkilendirilebilir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün toplumsal cinsiyete duyarlı sağlık hizmetlerine yönelik çağrıları ve kadınların sağlık hizmetlerine erişiminde yaşanan eşitsizliklere dair artan farkındalık, bu artışı destekleyen etkenler arasında değerlendirilebilir (WHO, 2021).

Toplam 1314 yayın ve 6301 atıf sayısı dikkate alındığında ebellek ve toplumsal cinsiyet alanında yayınlanan çalışmaların literatürde önemli bir yer edindiğini söylemek mümkündür. Ayrıca yayın başına ortalama atıf sayısının ise 5.09 olması da bu kavramlarla ilgili çalışmaların ilgi çektiğini gösteren bir başka önemli veridir.

2000-2025 yılları arasında, ebellek ile toplumsal cinsiyet ilişkisini inceleyen makaleler, çeşitli disiplinlerden gelen çok sayıda araştırmacı tarafından ele alınmış, hem anket çalışmaları hem de nitel araştırmalarla desteklenmiş çalışmaların sayısı artmıştır. Yayınların çoğunluğunun, hem kadın sağlığı hem de sağlık politikaları özelinde yoğunlaştığı söylenebilir. Özellikle, kadınların gebellek ve doğum süreçlerindeki rolünü derinlemesine inceleyen çalışmalar, sağlık hizmetleri erişimi ve toplumsal cinsiyetin etkileri gibi konuları kapsamaktadır (Peters ve ark., 2025). Bu bağlamda, ebellek pratiği üzerine yapılan araştırmalar, yalnızca tıbbi bir disiplin olarak değil, aynı zamanda sosyal bir yapı olarak incelenmiştir (Thomas ve ark., 2024; Saab, 2023; Tanna & García-Moreno, 2021; Karaçam ve ark., 2023).

Web of Science veri tabanının hemşirelik ve toplumsal cinsiyet ile ilgili makalelerin bibliyometrik analizini gerçekleştiren Vitale ve ark.'nın (2020) 2015-2019 dönemi için yaptıkları çalışmada 1171 yayın yapıldığını ve bu konuya dair makalelerin son yıllarda hızla arttığını belirtmiştir (Vitale ve ark., 2020).

Yayınların dağılımı, farklı coğrafi bölgelerdeki akademik katkıların da zenginliğini yansıtmaktadır. Örneğin, Brezilya, Güney Afrika ve ABD gibi ülkeler, ebellek ve toplumsal cinsiyet çalışmalarında lider konumda iken, İspanya ve Kolombiya gibi ülkelerdeki yayınların sayısındaki artış, bu meselelerin hem yerel düzeyde hem de küresel anlamda nasıl karşılandığını ve ele alındığını göstermektedir. Bu durum, aynı zamanda global sağlık politikalarının da etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, bu ülkelerde toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının daha kurumsal bir zemine oturmuş olması, ilgili araştırmaların yoğunluğunu da açıklamaktadır. Buna karşın, Türkiye ve benzeri ülkelerde bu temaya ilişkin yayınların sınırlı olması dikkat çekicidir ve bu durum, konuya dair farkındalığın henüz istenilen düzeye ulaşmadığını göstermektedir. Ayrıca kadınların sağlık hizmetleri üzerindeki etkisinin araştırılmasıyla paralel olarak, ebe kadınların toplumsal cinsiyete dayalı rollerinin incelenmesi önemli bir tema haline gelmiştir. Ebellek alanındaki bu yayın dağılımı, toplumsal normların ve cinsiyet dinamiklerinin sağlık hizmetlerinin kalitesini ve erişilebilirliğini nasıl şekillendirdiğine dair derinlemesine bir anlayış sağlamaktadır.

Anahtar kelime analizleri, ebellek alanındaki çalışmaların büyük oranda "kadın emeği", "kadın sağlığı", "şiddet", "cinsiyet eşitliği", "kültürel normlar" ve "destek" gibi kavramlarla kesiştiğini ortaya koymaktadır. Bu kavramlar, toplumsal cinsiyet teorileri çerçevesinde değerlendirildiğinde, ebellek mesleğinin "kadına ait bir alan" olarak kurgulanmasının, mesleki algıyı ve meslek içi dinamikleri önemli ölçüde etkilediği söylenebilir. Ebellek mesleğine atfedilen duygusal emek ve bakım yükümlülüğü, toplumsal cinsiyetin belirlediği normatif rollerle doğrudan ilişkilidir (Davies & Hanna, 2020, Taylor & Green, 2008; Coşkun ve ark., 2022).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, ebellek ve toplumsal cinsiyet temalı akademik yayınların 2000–2025 yılları arasındaki gelişimini bibliyometrik yöntemlerle incelemiştir. Bu çalışma, ebellek ve toplumsal cinsiyet alanındaki bilimsel üretimin haritasını sunarak, araştırmacılara ve politika yapıcılara bu alanda atılabilecek adımlar için bir yön çizmiştir. Elde edilen bulgular, bu temanın sağlık bilimleri içinde yükselen fakat hâlâ sınırlı bir ilgiye sahip olduğunu göstermektedir. Yayınların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, 2018 yılı sonrası bu konulara yönelik akademik ilgide kademeli bir artış dikkat çekmektedir. Ülke dağılımlarına göre ise, toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının daha güçlü olduğu yüksek gelirli ülkelerde konunun daha fazla çalışıldığı görülmektedir.

Anahtar kelime analizleri, ebelik mesleğinin toplumsal cinsiyet rolleriyle güçlü biçimde ilişkilendirildiğini ortaya koymuştur. Bu durum, ebelik mesleğinin güçlenmesi için yalnızca teknik ve mesleki yeterliliklerin değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet temelli farkındalıkların da artırılması gerektiğine işaret etmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda, ebelik ve toplumsal cinsiyet ilişkisini değerlendiren daha derinlemesine ve eleştirel analizlere ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu konuda yapılacak çalışmalar, hem mesleğin kurumsallaşmasına hem de sağlık hizmetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına katkı sunabilir.

KAYNAKLAR

Ali, P. (2023). The role of nurses, midwives and healthcare professionals in responding to gender-based violence. *Int Nurs Rev*,70(4):457-458.

Arias, T., Greaves, B., McArdle, J., Rayment, H., & Walker, S. (2021). Cultivating awareness of sexual and gender diversity in a midwifery curriculum. *Midwifery*, 101:103050.

Anderson, R., Williams, A., Von Kalm, H., Bazirete, O., Al-Khair, H., Nur, M., & Homer, C. (2023). Global complacency with perpetuation of gender oppression in maternity care pride and gender transformation. *Midwifery*, 123:103735.

Berkery, E., Tiernan, S., & Morley, M. (2014). The relationship between gender role stereotypes and requisite managerial characteristics: the case of nursing and midwifery professionals. *J Nurs Manag*, 22(6):707-19.

Bourret, K., Mattison, C., Hebert, E., Kabeya, A., Simba, S., Crangle, M., Darling, E., & Robinson, J. (2023). Evidence-informed framework for gender transformative continuing education interventions for midwives and midwifery associations. *BMJ Glob Health*, 8(1):e011242.

Coşkun, A.M., Varışoğlu, Y., Koca Çavdar, N., & Kutlu, L. (2022). Relationship between health science students' gender-related attitudes and perception of honor. *Perspect Psychiatr Care*, 58(3):928-939. doi: 10.1111/ppc.12878. Epub 2021 Jun 6. PMID: 34091904.

Davies, R., & Hanna, P. (2020). The emotional labour of midwives in the context of gendered health care systems. *Midwifery*, 85, 102704. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2020.102704>

Filby, A., McConville, F., & Portela, A. (2016). What prevents quality midwifery care? A systematic mapping of barriers in low and middle income countries from the provider perspective. *PLoS One*, 11:e0153391. 10.1371/journal.pone.0153391

Hashemzadeh, M., Shariati, M., Mohammad Nazari, A., & Keramat, A. (2021). Childbearing intention and its associated factors: A systematic review. *Nurs Open*, 8(5):2354-2368.

Karaçam Yılmaz, Z.D., Yılmaz, T., & Tokman, E. (2023). Views of healthcare professionals on gender roles: A qualitative study. *Heliyon*, (8):e18576. doi: 10.1016/j.heliyon.2023.e18576. PMID: 37560673; PMCID: PMC10407119.

Likis, F.E., & King, T.L. (2020). Gender Diversity and Inclusion in Midwifery. *J Midwifery Womens Health*, 65(2):193-194.

Lopes, S.C., Titulaer, P., & Bokosi, M. (2015). The involvement of midwives' associations in policy and planning about the midwifery workforce: a global survey. *Midwifery*, 31:1096–103. 10.1016/j.midw.2015.07.010.

Mattison, C., Bourret, K., & Hebert, E. (2021). Health systems factors impacting the integration of midwifery: an evidence-informed framework on strengthening midwifery associations. *BMJ Glob Health*, 6:e004850. 10.1136/bmjgh-2020-004850

Mattison, C.A., Bourret, K., & Dion, M.L. (2022). Leveling up evidence syntheses: filling conceptual gaps of the role of midwifery in health systems through a network analysis. *BMC Res Notes*, 15:216. 10.1186/s13104-022-06094-0

Mattison, C.A., Lavis, J.N., & Wilson, M.G. (2020). A critical interpretive synthesis of the roles of midwives in health systems. *Health Res Policy Syst*, 18:77. 10.1186/s12961-020-00590-0

Muluneh, M.D., Stulz, V., Francis, L., & Agho, K. (2020). Gender based violence against women in Sub-Saharan Africa: A systematic review and meta-analysis of cross-sectional studies. *Int J Environ Res Public Health*, 17(3):903.

Peters, M.C.E., Froehlich, M.L., & Zinsser, L.A. (2025). Exploring feminism in midwifery and maternity research: A scoping review. *Sex Reprod Healthc*, 44:101096. doi: 10.1016/j.srhc.2025.101096. Epub ahead of print. PMID: 40220556.

Saab, M.M. (2023). Transgender and gender diverse youths' experiences of healthcare: A systematic review of qualitative studies. *J Child Health Care*, 13674935231222054.

Tanna, G.L., & García-Moreno, C. (2021). Training healthcare providers to respond to intimate partner violence against women. *Cochrane Database Syst Rev*, 5(5):CD012423.

Taylor, J., & Green, L. (2008). Children, health and gender: recognition in nursing research? *J Clin Nurs*, 17(23):3226-37.

Thomas, E.G., Goodarzi, B., Frese, H., Schoonmade, L.J., & Muntinga, M.E. (2024). Pregnancy experiences of transgender and gender-expansive individuals: A systematic scoping review from a critical midwifery perspective. *Birth*. DOI: 10.1111/birt.12834

Walsh, D. (2016). Midwives, gender equality and feminism. *Pract Midwife*. 19(3):24-6. PMID: 27044191.

World Health Organization. (2021). Gender and health. <https://www.who.int/health-topics/gender>

Wren Serbin, J., & Donnelly, E. (2016). The impact of racism and midwifery's lack of racial diversity: a literature review. *J Midwifery Womens Health*, 61:694–706. 10.1111/jmwh.12572

Vitale, E., Moretti, L., Notarnicola, A., Di Dio, F., Rifino, F., & Moretti, B. (2020). The authorship in nursing literature: an against trend? *Acta Biomed*, 91(12-S):e2020005.

Vogel, J.P., Shah, M.G., Fogstad, H., & Langlois, E.V. (2022). Enhancing quality midwifery care in humanitarian and fragile settings: a systematic review of interventions, support systems and enabling environments. *BMJ Glob Health*, 7(1):e006872.

Yilmaz, T., Dinc Kaya, H., & Günaydin, S. (2021). Evaluation of the Attitudes of Midwifery Students Towards Gender Roles. *Soc Work Public Health*, 36(7-8):786-794.

Zeidenstein, L. (2007). Midwifery and gender equality. *J Midwifery Womens Health*, 52(1):1-2.

Zupic, I., & Cater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *organizational research methods*, 18, 429-472.